

МОДЕЛІ ІНФОРМАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ІТЕББ

В сучасних умовах становлення ринкової економіки в Україні основним напрямом політики будь-якого підприємства стає забезпечення високого рівня конкурентоспроможності. При прийнятті рішень треба враховувати припустимі дії своїх конкурентів, передбачати їх і впливати на них для досягнення переваг в боротьбі за ринки збуту. Таким чином, враховуючи глобальну інформатизацію суспільства, актуальним стає забезпечення високої ефективності керування методами інформаційного управління для досягнення інформаційної рівноваги в конкурентному середовищі.

Як відомо, управлінням є вплив на керовану систему з метою забезпечення необхідної її «поведінки». Соціально-економічні системи містять у собі людей, тому управління такою системою полягає в спонуканні людей до необхідного поведіння. Для того, щоб впливати на поведінку людини, необхідно мати модель прийняття нею рішень. Домінуюча в науці протягом останнього півстоліття модель прийняття суб'єктом рішень (гіпотеза раціональної поведінки) полягає в наступному: суб'єкт прагне вибрати найкращу альтернативу в рамках існуючої в нього інформації. При цьому модель прийняття рішень складається з множини альтернатив і переваг суб'єкта, які описуються функцією корисності. У випадку, коли є тільки один суб'єкт, він вибирає з множини припустимих альтернатив таку, за якою досягається максимум його функції корисності. Якщо суб'єктів декілька й виграш кожного залежить від дій інших, то ситуація ускладнюється. Для того, щоб прийняти власне рішення, необхідно «передбачати», які дії оберуть опоненти. Моделями спільного прийняття рішень суб'єктами, інтереси яких не збігаються, займається теорія ігор, одним з основних завдань якої є «передбачення» розв'язку гри – «стійкого» результату взаємодії раціональних суб'єктів (агентів).

Із системного підходу впливає новий погляд на ефективність функціонування соціально-економічних систем: взаємодія між окремими частинами системи набагато більше впливає на її ефективність, ніж результативна робота зазначених частин.

Методики, що реалізують принципи системного аналізу в конкретних умовах, спрямовані на формалізацію процесів дослідження системи, а також постановки та розв'язування проблеми. Ці методики розробляються та використовуються тоді, коли в дослідника нема достатньої інформації про систему, на підставі якої можна було б знайти адекватний метод формального її подання (або розв'язування проблеми).

Сутністю інформаційного управління є пошук такої структури інформованості агентів, щоб інформаційна рівновага їхньої рефлексивної гри була найбільш потрібна з погляду суб'єкта, що здійснює управління.

В ході проведених досліджень комерційної діяльності бізнесу компанії ТОВ «Армогаз» розроблено моделі інформаційного управління, яка включає основні фактори, що формують відносини між суб'єктами бізнес процесів. Використання розробленої моделі дозволяє сформувати відповідні методи інформаційного управління, досліджувати фактори впливу, структури, динаміки доходів та витрат з метою формування оптимальної стратегії розвитку підприємства.